

May 2017 subject reports

Croatian A: Literature

Overall grade boundaries

Higher level

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 18	19 - 34	35 - 48	49 - 61	62 - 74	75 - 86	87 - 100

Higher level internal assessment

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 5	6 - 10	11 - 13	14 - 17	18 - 21	22 - 25	26 - 30

Raznolikost i primjerenost predanih radova

Tekstovi na kojima su se temeljili usmeni komentari, kao i učenički odgovori, većinom su bili primjereni. Ispit je proveden i snimljen na propisan način.

Postignuće pristupnika u pojedinim kriterijima

Bodovanje je bilo podosta usustavljeno i dosljedno u svim kriterijima. Kriterij A: treba pripaziti na primjerenost vrednovanja razlike između poznavanja djela iz kojega je zadani ulomak i razumijevanja ulomka. Najviši bodovi mogu se dodjeljivati samo učenicima koji u svojem osvrtnu pokazuju produbljeno razumijevanje teksta. Kriterij B: u bodovanju mora biti vidljiva jasna razlika između opisivanja i analiziranja teksta. Sam opis bez analitičkoga uvida i interpretacijske zaokruženosti ne može biti vrednovan najvišim bodovima. Kriteriji C, D, E i F većinom su bodovani primjerenost, dosljedno i usklađeno. Izlaganja su bila zadovoljavajuća i vrednovana prema podjednako strogim kriterijima.

Preporuke i upute za poučavanje budućih pristupnika

Tekstovi korišteni za usmeni komentar nisu uvijek ujednačeni, ni opsegom ni zahtjevnosti. Ubuduće treba pripaziti na to da se učenicima uvijek zadaju ulomci koji su dovoljno „literarno bogati“, i na tematskoj i na izražajnoj razini, tako da se na njima što bolje može iznijansirati raznolikost učeničkih analitičkih i interpretacijskih vještina i opseg njihova znanja. Čini se da učenici najviše problema imaju sa znanjima i vještinama koje su obuhvaćene kriterijem C i odnose se na stilsku razinu teksta – njihov se komentar najčešće svodi na prepričavanje zapleta i više ili manje površnu karakterizaciju glavnih likova, a ostali su aspekti djela zanemareni, a to se osobito odnosi na formalna obilježja. Rasprava o tekstu bila je dobro usmjeravana i vođena, treba samo težiti učenicima postavljati što kraća i što jasnija pitanja i potpitanja.

Written assignment

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 15	16 - 18	19 - 20	21 - 25

Raznolikost i primjerenost predanih radova

Zanimljivo je primijetiti da je većina radova bila posvećena dvama djelima – Kafkinoj *Preobrazbi* i Camusjevu *Strancu* te da mnogi od tih radova nisu bili jednako dobri kao radovi posvećeni manje popularnim djelima s Popisa propisanih književnih djela u prijevodu (PLT popis). Jedan od razloga zbog kojih se to dogodilo jest taj što su učenici, pišući o dvama djelima koja su godinama na popisu esejskih djela u Ispitnome katalogu iz Hrvatskoga jezika (za državnu maturu), posezali za gomilom materijala dostupnih na internetu, a koji su većinom loši i prilagođeni vrsti eseja koja se piše na državnoj mature iz Hrvatskoga jezika, dakle vrlo nekreativnomu tipu zadatka koji ne potiče primjenu složenijih analitičkih vještina ni razvoj divergentnoga mišljenja u razradi i oblikovanju interpretacije. Stoga se potiče veća raznolikost u odabiru djela s Popisa propisanih književnih djela u prijevodu, kojoj bi doprinijelo – kad je moguće – izbjegavanje djela koja su u Nastavnome programu za Hrvatski jezik za gimnazije i, osobito, na popisima esejskih djela u Ispitnome katalogu iz Hrvatskoga jezika (za državnu mature). Većina najboljih radova bavila se interpretacijom djela koja pripadaju književnosti 20. i 21. st., i to osobito autorima koji se najčešće povezuju s postmodernizmom, a nerijetko i neeuropskim autorima. Očito je da je takvo otvaranje prema autorima i djelima koji su izvan eurocentričnih, tradicionalnih kanonskih popisa za učenike iznimno poticajno. Također, pri odabiru djela treba pripaziti nalazi se djelo doista na Popisu propisanih književnih djela u prijevodu jer su četiri rada bila o dvama djelima koja nisu na Popisu, što se moralo odraziti i na bodovanje kriterija B.

Postignuće pristupnika u pojedinim kriterijima

Kriterij A

Mnogi osvrti na raspravu zapravo nisu osvrti na raspravu na nastavi koji pokazuju razvoj učenikova razumijevanja kulturnih i kontekstnih obilježja, nego su to često sažetci učenikova pisanog rada o djelu ili opis procesa učenikova čitanja djela i njegova razmišljanja o djelu tijekom čitanja.

Kriterij B

Većina radova pokazala je dobro poznavanje djela i vidljivo je da je na nastavi mnogo vremena bilo posvećeno upoznavanju učenika s povijesnim i kulturnim kontekstom u kojemu su pojedina djela nastala jer su ta znanja pridonijela razumijevanju i interpretaciji teksta.

Kriterij C

U većini radova nije bila posvećena dovoljna pažnja osvrtu na piščev stil i na njegovu uporabu jezika. To se, čini se, događa jer je većina radova oblikovana kao analiza motiva i tema u djelima ili kao analiza utjecaja kontekstnih čimbenika na djelo. Učenicima očito treba dodatno osvijestiti da je svaki rad o književnome tekstu prije svega njegova suptilna analiza i interpretacija, sastavni dio koje je osvrt na stil pisca, na obilježja njegova jezika te na strukturna obilježja djela.

Kriterij D

U većini radova ideje su primjereno oblikovane, razvijane i iznesene, no rjeđe su uobličene na uvjerljiv način. Također, učenici često nisu mnogo citirali iz djela o kojima su pisali ili citate nisu dobro uklapali u svoj tekst (citat nije uveden dvotočkom, oba su navodna znaka smještena gore, a ne prvi dolje pa drugi gore, bilješka uz citat nejasna je tako da iz nje nije vidljivo iz kojega je točno izvora citat preuzet, citati su i kurzivirani i sadrže navodnike).

Kriterij E

U većini radova jezik je razumljiv, ali javljaju se problemi s rečeničnom konstrukcijom – nejasne, nezgrapno sročene rečenice i rečenice u kojima misli „krivudaju” nisu malobrojne. Također, javljaju se brojna odstupanja od hrvatskoga standardnoga jezika koja u budućnosti treba izbjegavati: položaj glagolske zanaglasnice redovito je netočan, posvojni pridjevi najčešće se ne dekliniraju kao neodređeni pridjevi, uporaba odnosne zamjenice koji/kojeg(a) nerijetko je pogrešna, prijedlog *kroz* umjesto da se rabi samo za doslovno označivanje prostora rabi se za izricanje najrazličitijih značenja, glagol *koristiti se* s rekcijom za instrumental sustavno se zamjenjuje glagolom *koristiti* s rekcijom za akuzativ, što je netočno, također, zarezi se sustavno pišu ispred sastavnih, a ne pišu se ispred suprotnih veznika i točka sa zarezom rabi se umjesto zareza na način tipičan za engleski jezik.

Preporuke i upute za poučavanje budućih pristupnika

Učenici trebaju dobiti što jasniju uputu o tome što se očekuje od osvrta na raspravu na nastavi. Profesori se potiču da, kad je moguće, na nastavi obrađuju djela s Popisa propisanih književnih djela u prijevodu, koja nisu sastavnim dijelom popisa esejskih djela u Ispitnome katalogu iz Hrvatskoga jezika (za državnu maturu). Postmodernistička djela, nerijetko neeuropskih pisaca, potaknula su na pisanje iznimno kvalitetnih i zanimljivih radova. Također, učenicima treba biti jasno da, premda je upoznavanje s povijesnim i kulturnim kontekstom u kojemu je djelo nastalo važan dio obrade djela, njihov rad o književnim djelima uvijek mora biti i analiza jezika (stila, postupaka) u tim djelima. Učenike treba upoznati s uvriježenim načinom citiranja, oblikovanja bilježaka (fusnota) i navođenja bibliografskih jedinica na popisima korištene literature, osobito kad su pitanju mrežne stranice kao izvori. Iako IB ne propisuje način citiranja, zbog brojnih pogrešaka u navođenju izvora i neusustavljenosti citiranja u radovima, možda bi navođenje bibliografskih jedinica bilo bi najbolje uskladiti s naputcima u Hrvatskome pravopisu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, koji je dostupan i u mrežnoj inačici, ali i svaki drugi oblik navođenja literature – bude li logično i dosljedno proveden – bit će, naravno, prihvatljiv.

Higher level paper one

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 3	4 - 6	7 - 10	11 - 13	14 - 15	16 - 18	19 - 20

Dijelovi programa i ispita koji su pristupnicima bili zahtjevni

U osvrtu na oba zadana teksta – na prozni ulomak *Pupuleto – lutak* Anele Borčić i na pjesmu *Sve tužnju utvaram knjigu* Predraga Lucića – najviše problema izazvalo je zadovoljavanje zahtjeva koje okuplja kriterij C jer su pristupnici skloni površnosti u analizi i interpretaciji književnoga teksta te često svu pažnju posvećuju sadržaju teksta, zanemarujući pritom njegova formalna obilježja, osobito pripovjedne tehnike i stilske figure. Također, kad se u osvrtima i prepoznaju pojedina stilska sredstva, ona su nerijetko samo nabrojena i ne pokušava se protumačiti njihova svrha u tekstu ili njihov utjecaj na čitatelja. Mnogi pristupnici imaju problem s oblikovanjem osvrta koji će prikazivati postupni razvoj njihovih ideja, uobličениh na uvjerljiv i sustavno argumentiran način. U mnogim osvrtima javljaju se nejasne i nezgrapno sročene rečenice te gramatičke i pravopisne pogreške.

Dijelovi programa i ispita za koje su pristupnici bili dobro pripremljeni

Analizirajući ulomak iz djela *Kuća Pupuletovih* Anere Borčić, pristupnici su većinom uspješno prepoznali naglašen kontrast između prikaza stare kuće i njezina okoliša u prvome dijelu teksta te obiteljskoga izleta u drugome dijelu teksta, komentirajući pritom najčešće ispravno i razliku između pripovjedača i perspektive u tim dvama dijelovima polaznoga teksta. Analizirajući Lucićevu pjesmu *Sve tužniju utvaram knjigu*, mnogi su pristupnici iznijeli vrlo kreativne i zanimljive, te što je još važnije, primjerima iz teksta potkrijepljene i argumentirane, interpretacije polaznoga teksta.

Sposobnosti i nedostaci pristupnika u obradi pojedinih pitanja

Budući da je zadatak na višoj razini ispita oblikovan tako da osim ulomaka ne sadrži popratna pitanja koja usmjeravaju analizu i interpretaciju, nije moguć iscrpniji komentar.

Preporuke i upute za poučavanje budućih pristupnika

Učenici bi, kad god je to moguće, na redovnoj nastavi morali biti u situaciji u kojoj, isprva u paru ili skupini, a potom i samostalno, interpretiraju kraće nepoznate tekstove suvremenijih hrvatskih autora, kojima se prethodno nisu bavili na nastavi. Budući da se književnost nerijetko predaje prije svega kao povijest književnosti, pa je i rad na tekstu prečesto rad na prethodno obrađenome tekstu koji pretpostavlja reprodukciju unaprijed danih interpretacija, učenicima samostalna analiza i interpretacija nepoznatoga teksta često predstavljaju velik izazov, koji pokazuje da zapravo nikad nisu dovoljno dobro usvojili ni temeljne analitičke alate – u ovome slučaju osnovne književnoteorijske pojmove neophodne za analizu i interpretaciju – poput pripovjednih tehnika ili stilskih figura.

Higher level paper two

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 4	5 - 9	10 - 13	14 - 16	17 - 20	21 - 23	24 – 25

Dijelovi programa i ispita koji su pristupnicima bili zahtjevni

Temeljni problem, vidljiv u mnogim esejima, proizlazi iz sklonosti pristupnika prema prepričavanju sadržaja djela umjesto da to djelo analiziraju u skladu s odabranim pitanjem. Pokazalo se da su pristupnicima dva najzahtjevnija pitanja bila 2. pitanje (o vremenu u romanu) i 5. pitanje (o sažetosti novele). Neki su pristupnici 2. pitanje pogrešno razumjeli pa su,

primjerice, pisali i o utjecaju povijesnih okolnosti u kojima je književnik stvarao svoje djelo i sl. Analize su nerijetko bile površne i pristupnici nisu (dovoljno) komentirali uporabu postupaka poput retrospekcije ili anticipacije, nisu se detaljnije bavili ulogom tih postupaka u strukturiranju cjeline romana i nisu se osvrtni na učinke takvih postupaka na čitateljsku recepciju romana. Temeljni je problem s obradom 5. pitanja bio manjkava argumentacija pri pokušaju da se objasni sažetost kao jedno od glavnih obilježja novele kao žanra, što je bilo osobito vidljivo u osvrtima na Krležine novele odabrane kao primjer. Obrada toga, ali i drugih pitanja pokazala je da mnogi pristupnici loše poznaju književnoteorijsko nazivlje i da se često koriste pojedinim analitičkim pojmovima na nejasan način.

Dijelovi programa i ispita za koje su pristupnici bili dobro pripremljeni

Neki od najboljih eseja nastali su kao obrada 3., 8. i 9. pitanja. Osvrti na oblikovanje prikaza različitih sredina (seoskih, gradskih; obiteljskih itd.), njihov utjecaj na stvaranje fikcionalnoga svijeta romana te analiza odnosa likova i sredina u kojima se nalaze bili su nerijetko vrlo uspješni. Mnogi uspješni osvrti bili su također posvećeni problemu prikaza društvenih problema posredstvom dramskih likova i analizi različitih dramskih sukoba.

Sposobnosti i nedostaci pristupnika u obradi pojedinih pitanja

Pristupnici su u prosjeku pisali znatno bolje eseje kad su odabirali pitanja koja su više usmjerena na motive, teme i zaplet u književnome djelu nego na pripovjedne postupke, stilska (izražajna) sredstva i druga strukturna obilježja tekstova. Također, većini pristupnika velik izazov predstavlja oblikovanje jasnoga i preglednoga teksta u kojemu se postupno razvijaju središnje misli, što se, uz ostalo, vidi i iz nespretno sročenihi uvodnih ulomaka, ali i iz naglih i „nezaokruženih“ završetaka eseja. Mnogi pristupnici bodove su gubili i zbog čestih pravopisnih i gramatičkih pogrešaka.

Sposobnosti i nedostaci pristupnika u obradi pojedinih pitanja

Preporuke opisane u osvrtu na tzv. „književne komentare“ (Paper One) većinom vrijede i u ovome slučaju. Većina eseja pokazala je da su pristupnici skloniji izrazito opsežnome prepričavanju sadržaja književnih djela o kojima pišu nego iscrpnoj analizi i interpretaciji vođenoj problemom koji im nameće odabrano pitanje. Učenicima bi bilo korisno savjetovati da pripaze da prostor posvećen prepričavanju sadržaja pojedinoga djela u eseju mora biti manji od dijela teksta u kojemu se bave interpretacijom, pri čemu prepričavanje radnje u eseju može biti prisutno samo kao uvođenje u temeljne probleme i/ili kao oprimjerivanje analiziranihi situacija, postupaka, odnosa itd., ovisno o pitanju. Osjećaj za ravnotežu između iznošenja podataka o sadržaju i iscrpne analize načina na koji je taj sadržaj oblikovan i čitatelju ponuđen može se postupno stjecati samo dugotrajnom vježbom na nizu kraćih sličnih zadataka koje će učenici rješavati tijekom školovanja i o kvaliteti izvedbe kojih će dobiti odgovarajuću i pravovremenu povratnu informaciju. Učenici što češće na nastavi književnosti moraju biti u situaciji u kojoj se od njih ne očekuje reprodukcija tuđe interpretacije i/ili književnopovijesnoga podatka, nego samostalna interpretacija koja podrazumijeva osviještenu i znalacku uporabu temeljnih književnoteorijskih pojmova, samostalno izvođenje zaključaka, suočavanje s

moćnošću višestrukih jednakovrijednih odgovora te kritički pristup prema dobivenomu podatku.